

Ревизија сврсисходности
пословања

Ефикасност система
енергетског
менаџмента у јавном
сектору

Систем енергетског менаџмента јесте систем организованог управљања енергијом који обухвата најшири скуп регулаторних, организационих, подстицајних, техничких и других мера и активности, као и организованог праћења и анализе потрошње енергије, које у оквирима својих овлашћења, утврђују обвезници СЕМ. То је систем организованог управљања енергијом са циљем да се постигне рационално коришћење енергије уз што мање трошкове.

Законом о ЕКЕ (2013) успостављен је правни оквир и институционално уређена област ефикасног коришћења енергије у РС.

Субјекти СЕМ су: Влада РС, Министарство (МРЕ), обвезници система енергетског менаџмента, енергетски менаџери и овлашћени енергетски саветници, свако у оквирима својих овлашћења, у складу са одредбама Закона о ЕКЕ.

Обвезници система енергетског менаџмента из јавног сектора су органи државне управе и други органи Републике Србије, органи аутономне покрајине, органи јединица локалне самоуправе са више од 20.000 становника, као и друге јавне службе које користе објекте у јавној својини.

Поред Закона о ЕКЕ, политика ефикасног коришћења енергије уређена је и следећим прописима:

Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године која је усвојена 2015. године. Као стратешки циљ је дефинисано стварање услова за унапређење енергетске ефикасности у свим секторима енергетике, као и у крајњој потрошњи

Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период од 2017 до 2023. године у коме је наведена мера - Увођење и функционисање СЕМ у јавни и комерцијални сектор са описом активности

Трећи акциони план за енергетску ефикасност Републике Србији за период до 2018. године Влада РС је донела крајем 2016. године на основу члана 7. Закона о ефикасном коришћењу енергије

Програми и планови енергетске ефикасности, које доносе јединице локалне самоуправе и други обвезници система енергетског менаџмента.

У поступку ревизије, определили смо се да своја истраживања усмеримо на успостављање СЕМ у јавном сектору, његову улогу и активности у спровођењу мера ефикасног коришћења енергије у циљу уштеда енергије у сектору потрошње, из следећих разлога:

Један од захтева Стратегије развоја енергетике је ефикасно коришћење енергије у циљу постизања енергетске ефикасности. Увођење СЕМ у јавном сектору је приоритетна активност која треба да допринесе ефикасном коришћењу енергије.

У 2. и 3. АПЕЕ је наведено да су активности јавног сектора пример добре праксе у примени мера за унапређење ЕЕ, јавни сектор је обавезан да уведе СЕМ са циљем да успостави праћење потрошње енергије.

Чланом 68. Закона о ЕКЕ - сви органи и институције јавног сектора дужни су да предузимају мере за побољшање ЕЕ у објектима које они користе за обављање делатности.

Законо о ЕКЕ (2013. године) - дефинисани су обавезници СЕМ у јавном сектору.

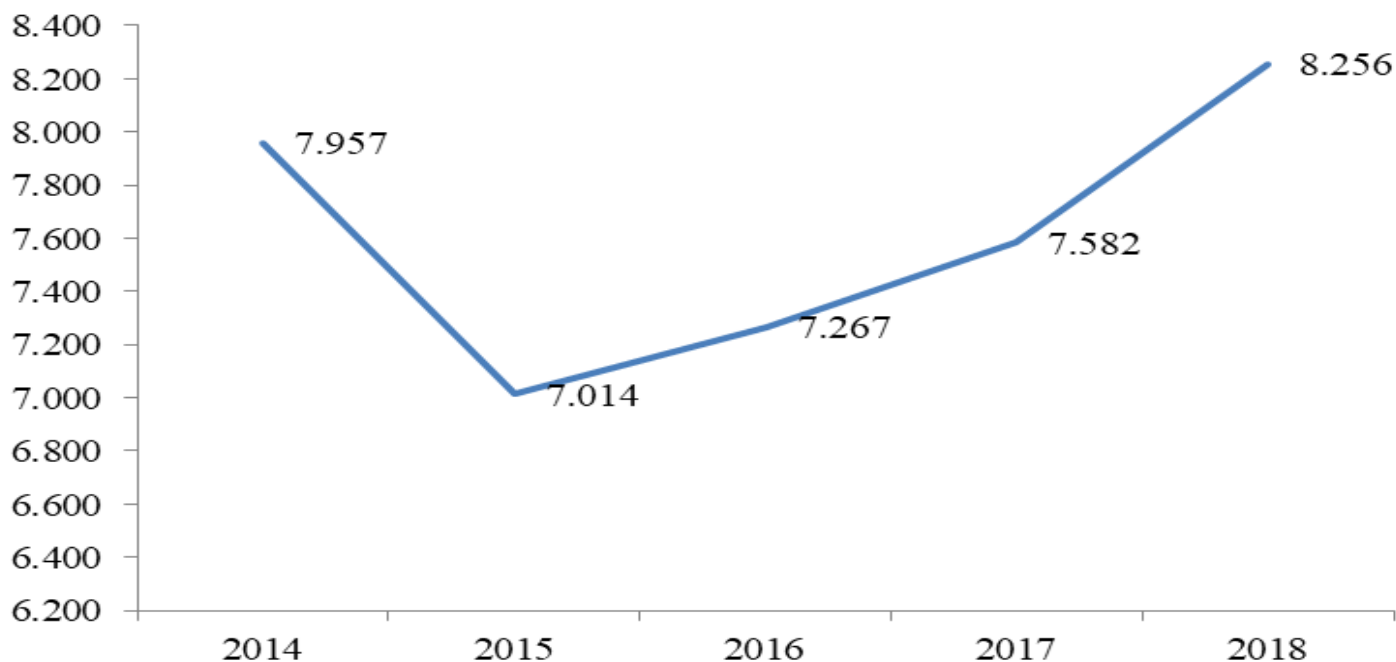
Директива о ЕЕ 2012/27 / ЕУ из 2012. г. - смањењем потрошње енергије путем мера за побољшање ЕЕ могу се ослободити јавна средства која би се могла искористити у друге сврхе. Члан 5. Директиве дефинише и разрађује зграде јавних тела као узор за спровођење ЕЕ, кроз уштеде енергије.

У Програму економских реформи 2017-2019. и Програму економских реформи 2018-2020 Владе РС, наведено је да је неопходно дати подршку увођењу СЕМ у јавном сектору како би се сагледало стање у погледу потрошње енергије и спровеле конкретне мере унапређења ЕЕ.

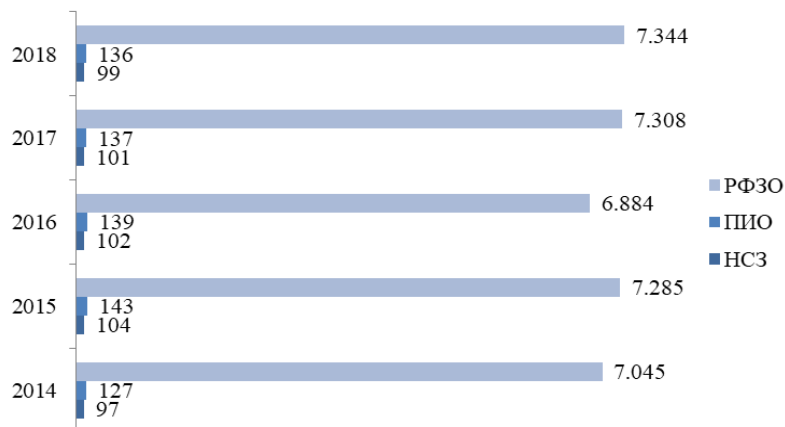
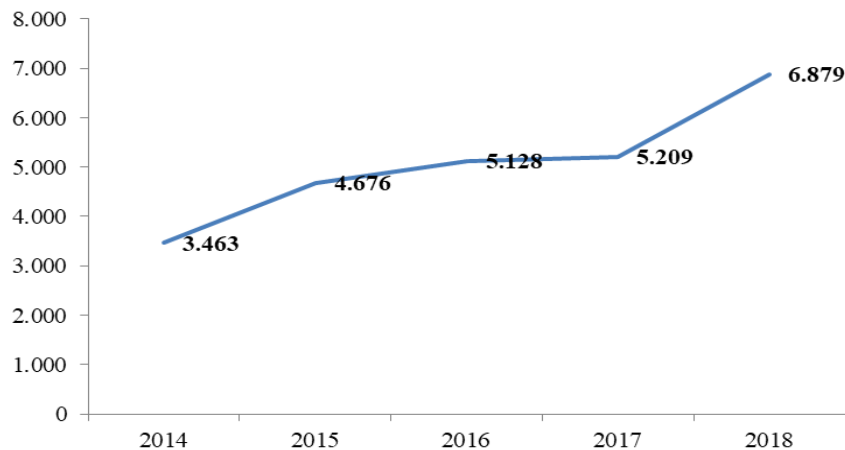

Према подацима о расходима за енергетске услуге за период 2014-2018. године, (корисника буџетских средстава и организација за обавезно социјално осигурање - НСЗ, РФЗО и ПИО), утврдили смо тренд раста расхода. Потрошња енергије изражена кроз расходе за енергетске услуге је значајна ставка у буџетима субјеката јавног сектора. Расходи су просечно годишње износили око 20,7 милијарди динара.

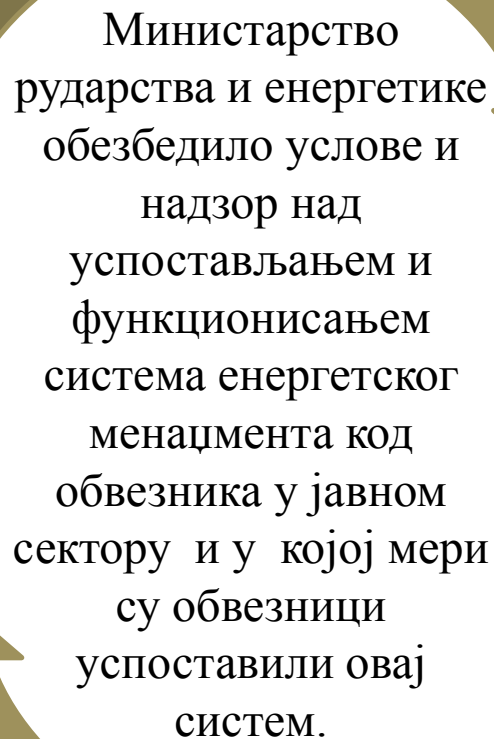
Расходи за енергетске услуге директних и индиректних корисника буџета, 2014-2018. године, у мил. дин.

Преглед извршених расхода за енергетске услуге ЈЛС, НЗС, ПИО и РФЗО у периоду 2014-2018. г. у МИЛ. ДИН.

Уврдити да ли је

Министарство
рударства и енергетике
обезбедило услове и
надзор над
успостављањем и
функционисањем
система енергетског
менаџмента код
обвезника у јавном
сектору и у којој мери
су обвезници
успоставили овај
систем.

Опште
информације

Циљ ревизије и
ревизијска
питања

Субјекти
ревизије

Закључци
и налази

Кључна порука

Препоруке

**Министарство рударства и
енергетике**

**Управа за заједничке послове
републичких органа**

Град Нови Сад

Опште
информације

Циљ ревизије и
ревизијска
питања

Субјекти
ревизије

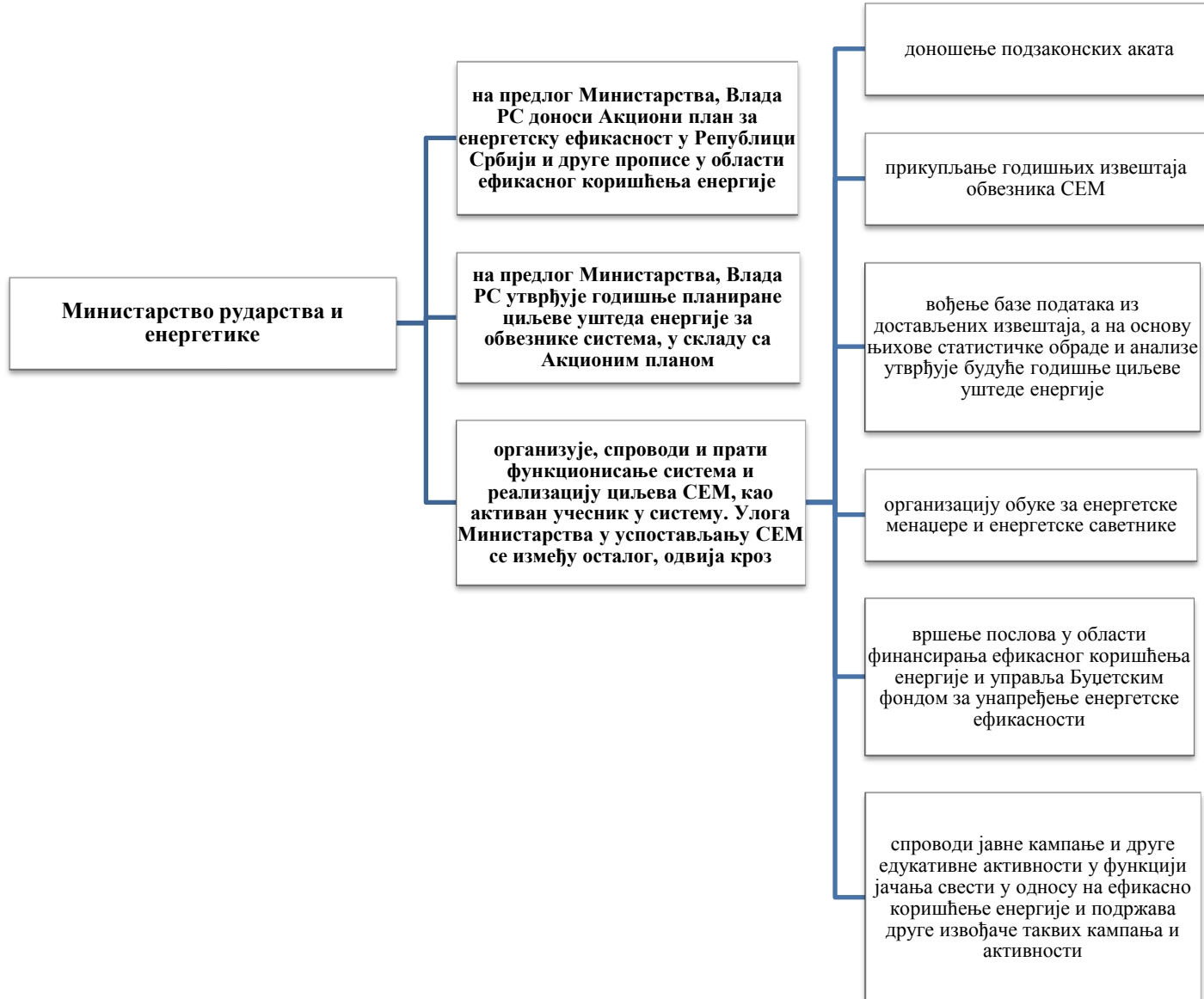
Закључци
и налази

Кључна порука

Препоруке

Министарство рударства и енергетике је највећим делом обезбедило услове за функционисање система енергетског менаџмента у јединицама локалних самоуправа, али не и код других субјеката јавног сектора

Улога МРЕ у систему енергетског менаџмента

Налаз 1.1: Министарство рударства и енергетике је донело најважнија подзаконска акта, спровело едукативне и промотивне активности о значају и функционисању система енергетског менаџмента у јединицама локалних самоуправа, али не и код других субјеката јавног сектора

У државним органима, органима АП и другим јавним службама које користе објекте у јавној својини, систем није успостављен. Делимично је успостављен код УЗЗПРО. Организације за обавезно социјално осигурање, Законом о ЕКЕ нису дефинисане као обвезници система. Од укупно 79 ЈЛС, обвезника система, 39% (31 ЈЛС) није успоставило СЕМ. Две општине (Велико Градиште и Владичин Хан) су успоставиле СЕМ на добровољној основи. Годишње извештаје о остваривању уштеде енергије (2016-2018) МРЕ је доставило 28% ЈЛС. МРЕ није предложило Влади да након 2018. године донесе 4 Акциони план за енергетску ефикасност, којим би утврдило мере ефикасног коришћења енергије.

Налаз 1.2: Министарство рударства и енергетике је успоставило информационе системе енергетског менаџмента, али обвезници у јавном сектору их не користе у довољној мери

МРЕ је успоставило информационе системе: СЕМИС – систем који прати укупну годишњу потрошњу енергије обвезника СЕМ, остварене уштеде у потрошњи енергије (које чине део укупних уштеда енергије у РС) и за праћење успостављања СЕМ и

ИСЕМ – за праћење и анализу потрошње енергије у јавним објектима. Примена ових система за обвезнике СЕМ није обавезујућа. ИСЕМ омогућава анализе у потрошњи енергије, уштедама енергије, препознавање приоритетних објеката за енергетску санацију, увид у ефекте мера ЕЕ и друге модалитете. МРЕ је спровело промоцију ових система кроз обуке и пројекте које је спровело у ЈЛС, али систем није промовисала код других обвезника СЕМ у јавном сектору.

Опште
информације

Циљ ревизије и
ревизијска
питања

Субјекти
ревизије

Закључци
и налази

Кључна порука

Препоруке

Већина изабраних обвезника система енергетског менаџмента је именовала енергетског менаџера, али има простора за побољшање ефикасног управљања потрошњом енергије

Налаз 2.1: Иако је већина изабраних обвезника СЕМ именовала ЕМ, потребно је донети планска докумената којима би се утврдила политика ефикасног коришћења енергије.

Четири од пет изабраних обвезника СЕМ је именовало ЕМ у периоду 2017-2019. г. Именовани ЕМ прикупља и анализира податке о начину коришћења енергије; припрема програме и планове ЕЕ; предлаже мере које доприносе ефикасном коришћењу енергије и учествује у њиховој реализацији; стара се о припреми годишњег извештаја који доставља МРЕ. Код изабраних обвезника СЕМ за ЕМ именовани су запослени који поред послова редовног радног места, обављају и послове ЕМ. Утврђено је да градови Нови Сад и Београд имају организован СЕМ (АЕНС и Секретаријат за енергетику Града Београда), а УЗЗПРО и Општина Велика Плана имају именованог ЕМ.

Обвезници СЕМ нису донели програм и план ЕЕ, којима се утврђује политика ефикасног коришћења енергије, због чега постоји ризик да коришћење енергије није постављено на ефикасан начин. Политика ефикасног коришћења енергије код обвезника мора бити прегледана, одобрена и усвојена од стране највишег руководства обвезника СЕМ, а истовремено са њом морају бити упознати запослени.

Руководство обвезника СЕМ није интерним актима, јасно дефинисало структуру која ће бити задужена и одговорна за реализацију циљева енергетског менаџмента, услове за рад (ресурси и финансирање), одговорности и начин координације између појединих делова структуре. Структуру треба да чине руководство обвезника, енергетски тим и енергетски менаџер. За мање обвезнике система, структуру, поред енергетског менаџера, чини и руководство.

Опште информације

Циљ ревизије и ревизијска питања

Субјекти ревизије

Закључци и налази

Кључна порука

Препоруке

Пример: Структура СЕМ на нивоу Града Новог Сада

Налаз 2.2: Обвезници СЕМ нису у потпуности успоставили управљање потрошњом енергије на начин континуираног планирања, праћења, анализе, извештавања и надзора

Приликом планирања расхода за енергетске услуге није успостављена комуникација и координација са ЕМ. Ниједан изабрани обвезник СЕМ није доставио анализе сачињене у циљу планирања потребних количина енергије узимајући у обзир уштеде код енергетски санираних објеката из претходних година или стварне енергетске потребе на основу норматива или стварне потрошње.

Успостављен информациони систем за праћење потрошње енергије по објектима, обвезници СЕМ нису у потпуности искористили за анализе и предузимање мера за ефикасно коришћење енергије. Управљање коришћењем енергије не обезбеђује потпуне информације о потрошњи енергије, а које би биле основа за анализе могућности уштеда и предлагања мера које доприносе ефикасном коришћењу енергије.

Извештавање о потрошњи енергије своди се на финансијско извештавање о извршеним расходима за енергетске услуге приликом израде финансијских извештаја. Од пет изабраних обвезника СЕМ, два обвезника (Град Нови Сад и Општина Велика Плана) су МРЕ доставили Годишњи извештај о остваривању циљева уштеде енергије у периоду 2017-2019. године. Недостављање Годишњих извештаја МРЕ од стране обвезника СЕМ умањује сазнања МРЕ о реализованим планираним циљевима уштеде енергије.

Налаз 2.3: Изабране ЈЛС су обезбедиле реализацију пројеката за ЕЕ, али уштеде нису постигнуте у довољној мери

И након спроведених појединих мера ЕЕ потрошња енергије и расходи за енергетске услуге су остали на истом/увећаном нивоу као пре енергетских санација.

Од стране изабраних обвезника СЕМ наведени су следећи разлози: пројектант објекта често не прати енергетски елаборат и не користи материјал за енергетску санацију која је наведена у енергетском елаборату, коришћење ТА пећи и клима за грејање просторија за рад, активно коришћење дворишног осветљења (рефлектори веће снаге), у 2018. години је извршена поправка великог броја клима које су пуштене у рад, плаћање трошкова за грејање и даље се врши по квадратури а не по потрошњи, понашање запослених у објекту.

Опште
информације

Циљ ревизије и
ревизијска
питања

Субјекти
ревизије

Закључци
и налази

Кључна порука

Препоруке

Министарство рударства и енергетике не користи у потпуности капацитет надзора над успостављањем и спровођењем активности система енергетског менаџмента

Налаз 3.1: Иако постоје извесни помаци у виду формирање контролних листа за систем енергетског менаџмента, потребно је успоставити свеобухватан инспекцијски надзор

У периоду 2017-2019. године није обављен инспекцијски надзор над применом одредаба Закона о ЕКЕ, које се односе на успостављање и функционисање СЕМ.

Да би обезбедили успостављање СЕМ, Одсек за унапређење енергетске ефикасности је ЈЛС са преко 20.000 становника слало дописе са позивом да приступе испуњавању законских обавеза, као обвезници СЕМ.

Другим обвезницима у јавном сектору, МРЕ није достављало дописе о законској обавези успостављања СЕМ.

Налаз 3.2: Неопходно је повећати надзор над управљањем пројектима у области ефикасног коришћења енергије у јединицама локалне самоуправе

Енергетске санације појединих објеката (у ЈЛС) финансиране из средстава Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности нису довеле до очекиваних ефеката у погледу смањења расхода за енергетске услуге. Расходи за енергетске услуге су код већине објеката повећани а корисници средстава БФ ЕЕ нису анализирали узроке повећања. МРЕ је навело да на повећање расхода утиче више фактора (климатски услови, понашање корисника, плаћање рачуна по метру квадратном).

Неопходно је повећати надзор над управљањем пројектима у области ефикасног коришћења енергије и од корисника средстава БФ ЕЕ захтевати енергетске прегледе објеката у року од 12 месеци по завршетку пројекта.

Налаз 3.3. МРЕ је активан учесник вођења политике ефикасног коришћења енергије, али не координира са свим обвезницима система подједнако.

МРЕ је активан учесник вођења политике ефикасног коришћења енергије, али не координира са свим обвезницима система подједнако. Координација на нивоу ЈЛС и МРЕ је у великој мери дала резултате у виду коришћења подстицајних средстава за унапређење ЕЕ.

Потребно је јасно дефинисати радно место енергетског менаџера код обвезника СЕМ ради унапређења комуникације/координације са МРЕ.

Опште
информације

Циљ ревизије и
ревизијска
питања

Субјекти
ревизије

Закључци и
налази

Кључна порука

Препоруке

Ниједно значајно побољшање система енергетског менаџмента није могуће без залагања свих субјеката јавног сектора

Министарству рударства и енергетике да:

- настави са активностима у оквиру своје надлежности у циљу измене Закона о ефикасном коришћењу енергије;
- предложи Влади доношење Четвртог акционог плана за енергетску ефикасност;
- организује едукативне и промотивне активности у функцији јачања свести о потреби ефикасног коришћења енергије и потреби успостављања система код свих субјеката јавног сектора, уз праћење ефеката;
- кроз вршење инспекцијског надзора обезбеди реализацију обавеза обвезника система енергетског менаџмента.

Управи за заједничке послове републичких органа да:

- донесе програм и план енергетске ефикасности;
- достави Министарству рударства и енергетике годишње извештаје о остваривању циљева уштеде енергије;
- У ИСЕМ унесе податке о потрошњи енергије за све објекте за које плаћа рсходе за енергетске услуге, прати и анализира потрошњу.

Граду Новом Саду да:

- донесе програм и план енергетске ефикасности
- у Информациони систем енергетског менаџмента унесе и прати податке о потрошњи енергије за јавно осветљење.

ХВАЛА НА ПАЖЊИ

kancelarija@dri.rs

www.dri.rs